

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXVIII-a, Tulcea, 21-24 mai 2026

Elemente de limbă latină și de cultură romană

Clasa a VII-a

I. Traduceți în limba română următorul text:

(30 p.)

Împăratul Vespasianus – un restaurator de arhive de legi și un constructor de edificii publice mărețe

Vespasianus restaurat aerearum tabularum tria milia¹, quae² pulchrum ac vetus instrumentum imperii continebant: paene ab exordio Urbis senatus³ consulta; plebiscita⁴ de societate, foedere ac privilegiis. Facit in Urbe nova opera: templum Pacis foro proximum, Divi Claudii templum in Caelio monte, a Nerone prope funditus destructum⁵; item amphitheatrum Urbe media.

(după Suetonius, *Vita Divi Vespasiani*, 9 – text adaptat)

PRECIZĂRI LEXICALE ȘI GRAMATICALE:

1. *tria milia* = trei mii 2. *quae* (v. *qui, quae, quod*) – pronume relativ, N. pl. 3. *senatus* (v. *senatus, -us*) – G. sg.
4. *plebiscita* – subst. *plebiscitum, -i* = plebicist (hotărâre a adunărilor populare) 5. *destructus, -a, -um* (adj.) = distrus

II. 1. Vespasian a rămas celebru și pentru taxa instituită pe toaletele publice de la Roma (*latrinae*). Când chiar fiul său Titus i s-a plâns de proveniența respingătoare a acestor bani, Vespasian ar fi dat un răspuns pe care trebuie să-l reconstituiți.

Rescrieți întregul enunț de mai jos cu întregirile (completările) corespunzătoare de cuvinte, ținând cont de traducerea dată și utilizând dicționarul pentru formele de bază ale cuvintelor:

Etsi latrin... mult... denar... faci., tamen haec pecuni... n... ole...!

(8 p.)

(„Chiar dacă toaletele produc mulți dinari, totuși acești bani nu miroso!”)

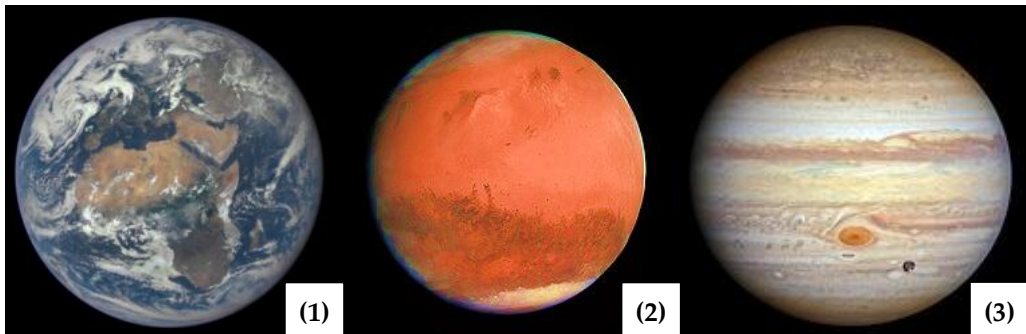
2. **Rescrieți enunțul *Tabulae pulchrum instrumentum imperii continebat: Romanam legem de societate et privilegio*, schimbând numărul tuturor cuvintelor flexibile, fără să modificați celelalte categorii gramaticale.**

(18 p.)

3. **Identificați în limba română un cuvânt al cărui etimon să fie *pax*, respectiv *destructus*.**

(4 p.)

III. 1. În imaginea de mai jos puteți vedea fotografii reale, realizate în intervalul anilor 2007-2023 cu instrumente de mare finețe tehnologică, a trei planete din sistemul nostru solar – (1), (2), (3).

Indicii:

(1) „planeta albastră”

(2) „planeta roșie”, învecinată cu planeta (1)

(3) cea mai mare planetă din sistemul nostru solar

Scriveți pe foaia de concurs:

(14 p.)

a) numele celor trei planete, în limba română și în latină;

b) câte o explicație plauzibilă, în enunțuri, pentru care planetele (2) și (3) poartă numele a doi zei romani;

c) numele zilelor săptămânii cărora le corespund zeii legați de numele planetelor (2) și (3).

2. Așa cum reiese din textul dat la subiectul I, Vespasian a construit un important *amphitheatrum* la Roma. a) **Numiți amfiteatrul respectiv; b) Precizați trei trăsături de ordin arhitectural ale acestui tip de edificiu public; c) Menționați într-un enunț care era utilitatea unui amfiteatru – la ce folosea?** (10 p.)

3. Pe moneda romană (*sestertius*) din dreapta este ilustrat amfiteatrul construit de Vespasian. Pe reversul ei este inscripționat numele oficial al împăratului sub care a fost emisă moneda: *Imperator Caesar Titus Vespasianus Augustus*. **Extrageți numele a două personalități romane marcante care fac parte din titulatura oficială a împăratului Vespasian.** (6 p.)

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Concurenții pot folosi dicționarul latin – român/o altă limbă modernă.

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXVIII-a, Tulcea, 21-24 mai 2026

LIMBA LATINĂ

Clasa a IX-a

I. Oferiți o variantă de traducere în limba română: (40 p.)

Soarta nefastă a căpeteniei galice Indutiomarus, capturat și ucis de romani după un atac surprinzător

Graviore in dies contemptione Indutiomarus ad castra accedebat. At prima luce eius diei Labienus subito duabus¹ **portis** omnem equitatum emittit ut² unum omnes petant² Indutiomarum; **magna** proponit eis qui hunc occident praemia; summittit cohortes **equitibus subsidio**. Comprobat hominis consilium fortuna et in fluminis vado deprehensum³, Indutiomarum interfecerunt caputque eius in castra adduxerunt.

(C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, V, 58, text adaptat)

(1) *duabus* (numeral, fem., Abl. pl.) – v. *duo, duae, duo*

(2) *ut ... petant* = „(ca) să caute”

(3) *deprehenus, -a, -um* (adj. participial) = (fiind) prins/capturat

II. 1. Precizați valoarea morfologică, genul, cazul și numărul cuvintelor îngroșate din textul de mai sus:

graviore, portis, magna, equitibus, subsidio (15 p.)

2. Rescrieți secvența de text *proponit eis qui hunc occident praemia*, trecând cuvintele flexibile la celălalt număr. (12 p.)

3. Identificați în limba română un substantiv și un verb al căror etimon (cuvânt de origine) să fie *consilium*, respectiv un adjectiv al cărui etimon să fie *caput*. (3 p.)

III. Notați pe foaia de concurs termenii (în limba română sau latină, după caz), care completează adecvat lacunele din textul următor: (20 p.)

Titus Livius, la începutul cărții XXI din lucrarea sa, intitulată 1), își anunță cititorii că urmează o secvență de mare importanță pentru istoria romană: „În această parte a operei mele, fie-mi permis să anunț că urmează să relatez cel mai memorabil război care a existat vreodată, cel pe care 2), sub conducerea lui 3) Barca, l-au purtat cu poporul 4) ”. Războiul respectiv a fost declanșat în penultimul deceniu al secolului 5) a.Chr., prin atacul asupra orașului 6), important aliat al Romei din Hispania. Dar puternicul general african nu avea să se mulțumească doar cu Hispania, ci a avansat în mod neașteptat până înspre inima Republicii, reușind să traverseze Munții 7) cu armata, ducând o parte din cavalerie pe 8), animale uriașe, nemaivăzute până atunci în Italia. Când a ajuns extrem de aproape de Roma, se spune că pericolul putea fi auzit pe străzile Romei într-o formulare care avea să rămână peste veacuri expresia unui pericol iminent: *Hannibal ad/ante* 9)! Scipio, supranumit 10), avea să pună capăt definitiv amenințării.

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXVIII-a, Tulcea, 21-24 mai 2026

LIMBA LATINĂ

Clasa a X-a

I. Oferiți o variantă de traducere în limba română a următorului text: (40 p.)

Romanii – eternii constructori:

exemplul taberei lui Q. Tullius Cicero, un model nu doar de efort colectiv, cât mai ales de pricepere și eficiență

Mittuntur ad Caesarem confestim ab Cicerone litterae magnis propositis **praemiis**, si¹ pertulissent: obsessis omnibus viis missi intercipiuntur. Noctu ex materia, **quam** munitionis causa comportaverant, **turres** admodum CXX excitantur incredibili celeritate; quae deesse operi videbantur, perficiuntur. Hostes postero die multo **maioribus** coactis copiis castra oppugnant, fossam complent. **Eadem** ratione, qua pridie, a nostris resistitur. **Hoc** idem reliquis deinceps fit² diebus. Nulla pars nocturni temporis ad laborem intermittitur; non aegris, non vulneratis facultas **quietis** datur.

(C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, V, 40)

(1) *si* (conjunție + verbul *pertulissent*) = dacă (2) *fit* (indicativ prezent) – v. *fio, fieri, factus sum*

II. 1. Precizați cazul și funcția sintactică a cuvintelor scrise îngroșat din textul de mai sus, menționând doar pentru cuvântul *quam* și valoarea sa morfologică: (15 p.)

praemiis, quam, turres, maioribus, eadem, hoc, quietis

2. Identificați în text – în cazul în care există – și transcrieți pe foaia de concurs: (5 p.)

- trei subordonate participiale absolute, dintre care una cu subiect de genul neutru;
- un adjectiv la gradul pozitiv, în cazul dativ singular;
- un pronume posesiv cu funcție de complement de agent.

N. B. Precizați explicit dacă anumite forme/structuri solicitate nu se regăsesc în text.

III. Traduceți textul de mai jos în limba latină: (30 p.)

La Noviodunum, îndată ce (*simul atque*) orașenii (*oppidanus, -i*) l-au văzut pe Vercingetorix și astfel (*ita*) li s-a trezit (*orior*) speranța (*spes*) unui ajutor (*auxilium*), după ce au ridicat (*tolo*) un strigăt (*clamore*), au început (*coeperunt*)¹ să pună mâna (*capio*) pe arme și să închidă (*claudio*) porțile (*porta*) orașului (*oppidum*). Centurionii (*centurio*) noștri din oraș, întrucât (*cum* + conjunctivul) înțeleseseră² din semnalul (*significatio*) galilor că se inițiază (*ineo*) de către aceștia un plan (*consilium*), scoțându-și (*destringo*) săbiile (*gladius*), au ocupat (*occuppo*) porțile. În curând (*mox*) Caesar va pune stăpânire (*potior*) pe Noviodunum.

(după C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, VII, 12)

(1) Nu modificați forma dată. (2) Forma se construiește la conjunctiv, dar cu respectarea timpului verbal din text.
Structurile subliniate trebuie redată prin participiale absolute (Ablative absolute).

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.
Concurenții pot folosi dicționarul latin – român/o altă limbă modernă.

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXVIII-a, Tulcea, 21-24 mai 2026

LIMBA LATINĂ

Clasa a XI-a

I. Oferiți o variantă de traducere literară a textului din limba latină în limba română: (50 p.)

Spionaj și trădare: Caesar află de la remi totul despre belgi

Cum ab iis quaereret quae civitates quantaeque in armis essent et quid in bello possent, sic reperiebat: plerosque Belgos esse ortos a Germanis Rhenumque antiquitus traductos propter loci fertilitatem ibi consedissee Gallosque qui ea loca incolerent expulsi, solosque esse qui, patrum nostrorum memoria omni Gallia vexata, Teutonon Cimbrosque intra suos fines ingredi prohibuerint; qua ex re fieri uti earum rerum memoria magnam sibi auctoritatem magnosque spiritus in re militari sumerent. De numero eorum omnia se habere explorata Remi dicebant, propterea quod propinquitatibus adfinitatibus quo coniuncti quantam quisque multitudinem in communi Belgarum concilio ad id bellum pollicitus sit cognoverint. (C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, II, 4)

II. Citiți cu atenție următorul text bilingv: (40 p.)

Haec tu mecum saepe his absentibus, sed isdem audientibus haec ego tecum, Milo: „Te quidem, cum isto animo es, satis laudare non possum; sed, quo est ista magis divina virtus, eo maiore a te dolore divellor. Nec vero, si mihi eriperis, reliqua est illa tamen ad consolandum querella, ut eis irasci possim, a quibus tantum vulnus accepero. Non enim inimici mei te mihi eripient, sed amicissimi; non male aliquando de me meriti, sed semper optime.” Nullum umquam, iudices, mihi tantum dolorem inuretis – etsi quis potest esse tantus? sed ne hunc quidem ipsum, ut obliviscar quanti me semper feceritis. Quae si vos cepit oblivio, aut si in me aliquid offendistis, cur non id meo capite potius luitur quam Milonis? Praeclare enim vixero, si quid mihi acciderit prius quam hoc tantum mali videro.

Astfel îmi vorbeai adesea, în absența celor de față; iată ce-am să-ți spun eu acum, în prezența lor: „Nu te pot, desigur, lăuda îndeajuns că ești atât de curajos, dar cu cât această dârzenie a ta e mai minunată, cu atât mă sfâșie mai aprig durerea de-a fi smuls de lângă tine. Într-adevăr, dacă-mi ești răpit, nu-mi rămâne spre mângâiere nici măcar ușurarea de-a mă putea mânia pe cei care care-mi vor pricinui o durere atât de grea; căci nu mi te vor răpi dușmanii mei, ci prietenii mei cei mai buni, nu unii care mi-au făcut vreodată rău, ci aceia care mi-au făcut întotdeauna cel mai mare bine.” Niciodată, judecători, nu-mi veți pricinui o durere atât de mare (ce durere poate fi însă atât de mare?). Dar chiar dacă mi-ați face-o, n-aș putea uita cât de mult m-ați prețuit întotdeauna. Dacă ați uitat cumva sau dacă v-am adus vreo jignire, de ce nu ispășesc aceasta mai degrabă cu capul meu decât cu capul lui Milo? Căci voi muri fericit, dacă soarta mă va lovi înainte de-a vedea o nenorocire ca asta.

Redactați o analiză literară a pasajului dat, având în vedere următoarele repere:

- încadrarea sumară a fragmentului în contextul operei din care a fost extras (cu precizarea titlului și a scopului discursului respectiv)
- identificarea și explicarea sentimentului predominant al oratorului, exprimat în text printr-un cuvânt-cheie
- prezentarea poziției oratorului în raport cu judecătorii și în raport cu Milo
- comentarea a cel puțin trei elemente stilistice diferite, relevante pentru evidențierea/nuanțarea ideilor textului

Notă: Analiza literară va fi axată pe valorificarea textului dat. Nu vor fi punctate aspecte biobibliografice generale.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Concurenții pot folosi dicționarul latin – român/o altă limbă modernă.

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBI CLASICE

Ediția a XXXVIII-a, Tulcea, 21-24 mai 2026

LIMBA LATINĂ

Clasa a XII-a

I. Oferiți o variantă de traducere literară a textului din limba latină în limba română:

(50 p.)

Cicero își exprimă îngrijorarea cu privire la inconsecvența bărbaților de stat și pledează pentru supremația valorilor morale în viața publică

Utinam quidem illi principes viverent qui me post meum consulatum, cum iis ipse cederem, principem non inviti videbant! Hoc vero tempore, in tanta inopia constantium et fortium consularium, quo me dolore affici creditis, cum alios male sentire, alios nihil omnino curare videam, alios parum constanter in suscepta causa permanere sententiamque suam non semper utilitate rei publicae, sed tum spe, tum timore moderari?

Quod si quis de contentione principatus laborat, quae nulla esse debet, stultissime facit, si vitiis cum virtute contendit; ut enim cursu cursus, sic in viris fortibus virtus virtute superatur.

(M. Tullius Cicero, *In Antonium*, XIV, 17-18)

II. Citiți cu atenție următoarele versuri:

Diffugere nives, redeunt iam gramina campis
arboribusque comae;
mutat terra vices et decrescentia ripas
flumina praetereunt;
Gratia cum Nymphis gemisque sororibus audet
ducere nuda choros.
Immortalia ne speres, monet annus et almum
quae rapit hora diem.

(Q. Horatius Flaccus, *Carmina*, IV, XVII, 1-8)

Iată, zăpada s-a dus, se întoarce iarba pe câmpuri,
arborii iar înfrunzesc;
fața și-o schimbă pământul și-n vechile maluri retrase
apele pașnice curg;
Grația goală surorile-și ia și cu Nimfele-ncepe
hore să-ntindă din nou.
„Nu spera lucruri eterne!” zic anul și ceasul ce-ți fură
timpul atât de frumos.

(traducere Const. I. Niculescu)

Non usitata nec tenui ferar
Penna biformis per liquida aethera
Vates neque in terris morabor
Longius invidiaque maior
Urbes relinquam; non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego quem vocas,
Dilecte Maecenas, obibo
Nec Stygia cohibebor unda.

(Q. Horatius Flaccus, *Carmina*, II, XX, 1-8)

Eu voi zbura-n văzduhul nepătat,
nemaivăzut poet înaripat –
și, părăsind pământul, voi lăsa
în urmă Roma și invidia;
eu, cel cu sânge de sărac în vine,
pe care tu m-ai înălțat la tine,
eu, scumpul meu Mecena, n-am să mor,
N-am să fiu dus de Stixul călător.”

(traducere N. I. Herescu)

Valorificând fragmentele date, redactați o analiză literară comparativă a versurilor propuse, în care să prezentați viziunea poetului asupra relației timp – ființă, așa cum este exprimată în textele de mai sus. Veți avea în vedere următoarele aspecte:

(40 p.)

- prezentarea unor elemente minimale de contextualizare a versurilor date în opera din care au fost extrase;
- analiza ideilor poetice, prin raportare la viziunea lui Horatius despre efemeritate și eternitate, prin evidențierea elementelor comune și a deosebirilor identificate în textele propuse;
- ilustrarea ideilor poetice prin referiri pertinente la simboluri/motive poetice/cuvinte-cheie din versurile date;
- identificarea a trei figuri de stil diferite și comentarea rolului lor în construcția ideii/ideilor poetice.

Notă: Analiza literară va fi axată pe valorificarea textelor date. Nu vor fi punctate aspecte biobibliografice generale.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.

Concurenții pot folosi dicționarul latin – român/o altă limbă modernă.